

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในงานวรรณกรรมเยาวชนของมิยะซะวะ เค็นจิ มักปรากฏตัวละครแมวออกมาหลายเรื่อง ตามพจนานุกรมคำศัพท์ฉบับใหม่ของมิยะซะวะ เค็นจิ¹ กล่าวว่า แมว ในที่นี้รวมถึงแมวป่าด้วย แมว ปรากฏอยู่ในงานเขียนของมิยะซะวะ เค็นจิทั้งหมด 11 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง “อาจารย์กรงนกกับหนูฟู” (Toribakosensei to fuunezumi : 「鳥箱先生とフウねずみ」) “กอนักเชลโล” (Serohiki no Gooshu : 「ゼロ弾きのゴーシュ」) “สำนักงานแมว” (Neko no jimusho : 「猫の事務所」) “ลูกโอ๊กกับแมวป่า” (Donguri to yamaneko : 「どんぐりと山猫」) “ลานกว้างแห่งโพราโนะ” (Poraano no hiroba : 「ポラーノの広場」) “ชะยะมิโนะโชะโกะ” (Hayashi no soko : 「林の底」) “ภัตตาคารบ้านแมวป่า” (Chuumon no ooi ryouriten : 「注文の多い料理店」) “แมลงมุมกับหอยทากและทะนุกิ” (Kumo to namekudi to tanuki : 「蜘蛛となめくちと狸」) “แมว” (Neko : 「猫」) “ซุอิเซ็นท์ซุกิโนะยอกะ” (Suisentsuki no yokka : 「水仙月の四日」) “คำคืนแห่งป่าคะมิวะ” (Kashiwabayashi no yoru : 「かしはばやし の夜」) โดยเรื่องที่กล่าวถึงแมวเป็นตัวละครเด่น หรือมีความเกี่ยวข้องกับตัวละครเอกโดยตรง ได้แก่เรื่อง “ภัตตาคารบ้านแมวป่า” (Chuumon no ooi ryouriten : 「注文の多い料理店」) “กอนักเชลโล” (Serohiki no Gooshu : 「ゼロ弾きのゴーシュ」) “สำนักงานแมว” (Neko no jimusho : 「猫の事務所」) “ลูกโอ๊กกับแมวป่า” (Donguri to yamaneko : 「どんぐりと山猫」) “อาจารย์กรงนกกับหนูฟู” (Toribakosensei to fuunezumi : 「鳥箱先生とフウねずみ」) “แมว” (Neko : 「猫」) และบางเรื่องกล่าวถึงแมวเพียงเล็กน้อย เช่น เรื่อง “แมลงมุมกับหอยทากและทะนุกิ” (Kumo to namekudi to tanuki : 「蜘蛛となめくちと狸」) ตัวละครทะนุกิกล่าวคำซ้ำๆถึงเทพเจ้าแมวป่าตอนกินกระด่าย เรื่อง “ซุอิเซ็นท์ซุกิโนะยอกะ” (Suisenduki no yokka : 「水仙月の四日」) กล่าวว่าตัวละครชื่อยูกิบังโงะมีหูคล้ายแมว และไม่กล่าวถึงแมวอีกเลยทั้งเรื่อง เรื่อง “ชะยะมิโนะโชะโกะ” (Hayashi no soko : 「林の底」) ตัวละครนกฮูกที่เป็นตัวละครเอกและเป็นผู้เล่าเรื่องมีชื่อเล่นว่าแมว เรื่อง “คะมิวะชะยะมิโนะโชะรุ” (Kashiwabashi no yoru : 「かしはばやしの夜」) กล่าวถึงแมวตอนที่ร้องเพลง บทหนึ่ง แต่ก็ไม่ได้ปรากฏออกมาอีก และไม่มียุทธศาสตร์ในเรื่อง

¹ 原子朗、『新宮澤賢治語彙辞典』、(東京：東京書籍 1999)、p.550-551.

ในงานเขียนแต่ละเรื่องที่แมวเป็นตัวละครสำคัญของมิยะสะวะ เค็นจิ แมวมีลักษณะร่วมที่คล้ายคลึงกัน คือ มีเจตนาดี รักความยุติธรรม มีอำนาจในการตัดสินใจคิดและลงโทษผู้กระทำผิดได้ จึงดูราวกับว่าผู้เขียนมีความตั้งใจจะกำหนดให้ตัวละครแมวเป็นผู้มีอำนาจผดุงความยุติธรรมในทุกเรื่อง จึงเกิดประเด็นว่าทำไมมิยะสะวะ เค็นจิจึงเลือกใช้แมวเป็นตัวแทนดังกล่าว อาจเป็นเพราะมิยะสะวะ เค็นจิมองว่าแมวเป็นสัตว์ตระกูลเดียวกับสิงโตซึ่งเป็นเจ้าป่า แสดงถึงความยิ่งใหญ่ และมีอำนาจในการควบคุมสัตว์ทั้งหลายที่อาศัยอยู่ในป่าได้ และตัวละครส่วนใหญ่ในงานวรรณกรรมของมิยะสะวะ เค็นจิก็มักเป็นสัตว์และพืช ผู้ที่สามารถตัดสินใจคิดและลงโทษตัวละครอื่นๆ ได้นั่นคือ สัตว์ตระกูลแมว การที่แมวปรากฏตัวออกมามากกว่าสิงโต อาจเนื่องมาจาก แมวเป็นสัตว์ที่อยู่ใกล้ชิดมนุษย์ และมีความน่าเกรงขามน้อยกว่าสิงโต อีกทั้งบางครั้งก็กลายเป็นตัวตลกได้ เพราะงานเขียนของมิยะสะวะ เค็นจินอกจากจะมีความเป็นแฟนตาซีแล้ว ก็ยังมีอารมณ์ขันด้วย แมวเป็นสัตว์ที่มิยะสะวะ เค็นจิสามารถเขียนให้ดูมีอำนาจ แต่มีความตลกอยู่ในตัวด้วย

แม้ในงานเขียนจะปรากฏตัวละครแมวที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันในหลายเรื่อง หรือบางเรื่องมีคำว่าแมวแต่แมวแทบไม่มีบทบาท แต่จากการศึกษาชีวประวัติของมิยะสะวะ เค็นจิ ก็ยังไม่มีผู้ใดสรุปแน่ชัดว่า มิยะสะวะ เค็นจิชอบแมวหรือไม่ ถึงแม้ในงานเขียนเรื่อง “แมว” (Neko : 「猫」) จะปรากฏประโยคสุดท้ายว่า “ฉันเกลียดแมวที่สุด” แต่ก็ไม่สามารถตัดสินได้ว่าเป็นความคิดของผู้เขียนเองที่คิดเช่นนั้น หรือเป็นความคิดของผู้เล่าเรื่องที่ผู้เขียนแต่งขึ้นมา และในสมัยนั้นผู้คนมักเชื่อว่าสิ่งที่นักเขียนเขียนนั้นเป็นความจริง อีกทั้งในพจนานุกรมคำศัพท์ของมิยะสะวะ เค็นจิ² อ้างอิงมาว่า “ในความเป็นจริงแล้วดูเหมือนเค็นจิจะไม่ชอบทั้งสุนัขและแมว แต่ในงานเขียนของเขากลับมีแมวปรากฏออกมามาก” ทำให้ประเด็นเรื่องแมวเป็นเรื่องที่น่าสนใจมาก นั่นคือ มีเจตนาดีต่อผู้อื่น และรักความยุติธรรม และนั่นอาจเป็นสาเหตุที่แท้จริงของการปรากฏตัวละครแมวหลายเรื่องในงานเขียนของมิยะสะวะ เค็นจิ

2. วัตถุประสงค์

1. ศึกษาพฤติกรรมและลักษณะนิสัยของตัวละคร “แมว” ในวรรณกรรมของมิยะสะวะ เค็นจิ
2. วิเคราะห์สำนวนที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อผ่านพฤติกรรมและลักษณะนิสัยของตัวละคร “แมว”

² 原子朗、『新宮澤賢治語彙辞典』、(東京：書籍 1999年)、p. 550.

3. สมมติฐาน

1. ในวรรณกรรมของมิยะซะวะ เก็นจิ ตัวละคร “แมว” มีพฤติกรรมและลักษณะนิสัยที่แสดงออกถึงการรักความยุติธรรมและมักมีอิทธิพลอย่างมากต่อตัวละครอื่นๆ
2. ผู้เขียนต้องการสื่อถึงสภาพสังคมที่ขาดความยุติธรรมและใช้ตัวละคร “แมว” เป็นตัวแทนของผู้คงความยุติธรรม

4. ขอบเขตการวิจัย

1. ศึกษาตัวละคร “แมว” ในงานเขียนของมิยะซะวะ เก็นจิ ในเรื่องที่มีอิทธิพลต่อตัวละครอื่นๆ อย่างชัดเจน ซึ่งมี 4 เรื่อง ดังนี้
 - 1) “ภัตตาคารบ้านแมวป่า” (Chuumon no ooi ryouriten : 「注文の多い料理店」) เขียนเมื่อเดือนธันวาคม ค.ศ. 1924
 - 2) “ลูกโอดักกับแมวป่า” (Donguri to yamaneko : 「どんぐりと山猫」) เขียนเมื่อเดือนธันวาคม ค.ศ. 1924
 - 3) “สำนักงานแมว” (Neko no jimusho : 「猫の事務所」) เขียนเมื่อเดือนมีนาคม ค.ศ. 1926
 - 4) “กอนันท์เซโรชิโก” (Serohiki no Gooshu : 「ゼロ弾きのゴージュ」) ไม่ระบุวันเดือนปีที่เขียน
2. ศึกษาบทวิเคราะห์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. ศึกษาชีวประวัติและภูมิหลังของมิยะซะวะ เก็นจิ ที่มีอิทธิพลต่อวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับตัวละคร “แมว”

5. ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิเคราะห์ตัวละครแมวในวรรณกรรมของมิยะซะวะ เก็นจิ ผู้วิจัยดำเนินการโดยรวบรวมหนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและศึกษางานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวละครเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย รวมถึงศึกษาประวัติของมิยะซะวะ เก็นจิในส่วนที่สัมพันธ์กับการสร้างตัวละครแมว เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้เขียนกับการสร้างตัวละคร และแนวคิดที่มิยะซะวะ เก็นจิ

ต้องการนำเสนอผ่านตัวละครแมว ซึ่งผู้วิจัยได้จำแนกข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์พฤติกรรมและลักษณะนิสัยของตัวละครแมวในผลงานวรรณกรรมแต่ละเรื่อง

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เข้าใจสาส์นที่มียะสวะ เค้นจิตต้องการสื่อผ่านวรรณกรรมที่มีตัวละคร “แมว”
2. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาพฤติกรรมและลักษณะนิสัยของตัวละครสัตว์อื่นๆ ในวรรณกรรมของมียะสวะ เค้นจิตต่อไป

7. ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การถอดอักษรจากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทย

ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยจะใช้ระบบถอดอักษรภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทยซึ่งเป็นผลงานวิจัยของ ผศ.ดร. กัลยาณี สิตสุวรรณ ผศ.สุชาดา สัตยพงศ์ ผศ. เสาวลักษณ์ สุริยะวงศ์ไพศาล อาจารย์สาขาภาษาญี่ปุ่น ผศ.ดร. สุดาพร ลักษณ์ยนาวิน อาจารย์ภาควิชาภาษาศาสตร์ และ ผศ. คุณฎีพร ชำนิโรคนานต์ อาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย³ ระบบดังกล่าวนี้กำหนดการถอดอักษรญี่ปุ่นที่เขียนด้วยอักษรโรมัน (อักษร โรมะจิ) เป็นอักษรไทย ดังนี้

สระ

อักษรโรมะจิ (สระเสียงสั้น, สระเสียงยาว)	อักษรไทย
a, aa	อะ, อา
i, ii	อิ, อี
u, uu	อุ, อู
e, ee	เอะ, เอ
o, oo	โอะ, โอ
-ya, -yaa	เอียะ, เอีย
-yu, -yuu	อิ้ว, อี้ว
*-yo, -yoo	เอียว, เอียว

³ ตำแหน่งทางวิชาการของคณาจารย์ทุกท่านที่กล่าวถึง ณ ที่นี้เป็นตำแหน่งทางวิชาการ ในปี พ.ศ.2530 ซึ่งเป็นปีที่จัดทำระบบถอดอักษรที่อ้างอิง

พยัญชนะ

อักษรโรมันะจิ	อักษรไทย
p เมื่อเกิดต้นคำ	พ
เมื่อเกิดที่อื่นๆ	ป
b	บ
m	ม
f	ฟ
w	ว
t เมื่อเกิดต้นคำ	ท
เมื่อเกิดที่อื่นๆ	ต
*ts	ทัซ
ch	ช
d	ด
n	น
n (ที่เป็นพยัญชนะก่อนพยางค์ทำหน้าที่คล้ายตัวสะกด)	
เมื่อเกิดหน้า p, b, m	ม
เมื่อเกิดหน้า k, g, w	ง
เมื่อเกิดที่อื่นๆ	น
n' (ทำหน้าที่เป็นตัวสะกดและตามด้วยสระ)	น
s	ซ
*sh	ฌ
*z	ส
j	จ
r	ร
y	ย
k เมื่อเกิดต้นคำ	ค
เมื่อเกิดที่อื่นๆ	ก
g เมื่อเกิดต้นคำ	ก
เมื่อเกิดที่อื่นๆ	ง
h	ฮ

* หมายถึง ตัวอักษรที่ไม่ค่อยพบ

หมายเหตุ: ในงานวิจัยฉบับนี้ การถอดอักษรภาษาญี่ปุ่นที่มีสระเสียงยาวซึ่งจะเขียนด้วยอักษร โรมะจิ OU จะใช้อักษรไทยสระโอ เช่นเดียวกันกับอักษร โรมะจิ OO

2. คำหรือข้อความภาษาญี่ปุ่นที่ปรากฏในงานวิจัยนี้จะใช้อักษรภาษาญี่ปุ่นและมีอักษรโรมันซึ่งเป็นวิธีอ่านกำกับไว้ในวงเล็บด้านหลัง

3. การเขียนชื่อ-นามสกุลของคนญี่ปุ่นในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ใช้วิธีเขียนตามธรรมเนียมญี่ปุ่น คือ ใช้นามสกุลขึ้นก่อนแล้วตามด้วยชื่อ

4. ชื่อนักวิชาการชาวต่างประเทศที่นำมาอ้างอิง ครั้งแรกที่ปรากฏในตอนต้นบทจะเขียนทับศัพท์เป็นภาษาไทยและวงเล็บภาษาอังกฤษและภาษาญี่ปุ่นไว้ หากมีการกล่าวซ้ำอีกจะเขียนเหมือนกันกับครั้งแรก

5. ชื่อวรรณกรรมที่สามารถแปลเป็นภาษาไทยที่ดีและสื่อความหมายได้ก็จะแปลเป็นภาษาไทย ส่วนบางเรื่องที่แปลแล้วไม่สื่อความหมายก็จะขอใช้ชื่อภาษาญี่ปุ่น โดยถอดอักษรภาษาญี่ปุ่นตามระบบข้างต้น

8. ปริทัศน์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาพบว่า การศึกษาวิเคราะห์ผลงานวรรณกรรมของมิยะซะวะ เค็นจินั้นมีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง นักวิจัยชาวญี่ปุ่นเองหรือชาวต่างชาติต่างก็ให้ความสนใจศึกษาวิเคราะห์ผลงานของเขาเป็นจำนวนมาก ในญี่ปุ่นตั้งแต่สมัยโชวะเป็นต้นมามีนักวิจัยเกี่ยวกับผลงานของมิยะซะวะ เค็นจินี้เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก และแพร่หลายมากขึ้นในปัจจุบัน งานวิจัยส่วนใหญ่มักเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบทกวีของมิยะซะวะ เค็นจินี้โดยเฉพาะบทกวีที่มีชื่อเสียง เรื่อง “ฮะรุ โตะ ชุระ” (Haru to Shura : 「春と修羅」) ความเกี่ยวข้องระหว่างศาสนาพุทธกับมิยะซะวะ เค็นจินี้ และวรรณกรรมเยาวชนเรื่องต่างๆ ของมิยะซะวะ เค็นจินี้ที่แฝงไปด้วยแง่คิดที่ลึกซึ้งและเต็มไปด้วยจินตนาการ

ผลงานวรรณกรรมเยาวชนของมิยะซะวะ เค็นจินี้ส่วนใหญ่มีสัตว์หลายชนิดเป็นตัวละครจึงทำให้มีงานวิจัยเกี่ยวกับตัวละครสัตว์เป็นจำนวนมากและตัวละครสัตว์เหล่านั้นเป็นตัวแทนของศาสน์ที่มิยะซะวะ เค็นจินิพยายามจะสื่อถึงผู้อ่านในเชิงศีลธรรมและการให้แง่คิดต่างๆ ซึ่งมีความ

คล้ายคลึงและความแตกต่างกันไปตามชนิดของสัตว์และสัตว์แต่ละชนิดจะมีพฤติกรรมและลักษณะนิสัยที่ถูกกำหนดไว้แล้วโดยผู้เขียน แต่ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงเฉพาะตัวละครแมวเป็นหลัก

ในประเทศไทยการศึกษาวิเคราะห์ผลงานของมิยะซะวะ เค็นจิยังมีน้อยมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาวิเคราะห์ตัวละครแมวซึ่งยังไม่มียุทธศาสตร์ในประเทศไทยศึกษาวิเคราะห์เรื่องนี้โดยตรง ในหนังสือรวมวรรณกรรมเยาวชนของมิยะซะวะ เค็นจิ⁴ ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยโดยมีมณฑา พิมพ์ทองเป็นบรรณาธิการ ได้กล่าวถึงเรื่อง “ภัตตาคารบ้านแมวป่า” (Chuumon no ooi ryouriten : 「注文の多い料理店」) ว่ามิยะซะวะ เค็นจิต้องการสะท้อนภาพของคนในสมัยใหม่ที่โหดร้ายต่อธรรมชาติ เป็นพวกวัตถุนิยม เอาเปรียบผู้ที่ด้อยกว่า สมควรได้รับการสั่งสอนเสียบ้าง

แม้ในญี่ปุ่นจะมีนักวิจัยหลายท่านได้กล่าวถึงตัวละครแมวในวรรณกรรมเยาวชนของมิยะซะวะ เค็นจิแต่ก็ไม่ได้เน้นหนักตัวละครแมวเป็นหลัก มักเป็นการกล่าวถึงตัวละครที่เป็นมนุษย์และมีแมวรวมถึงตัวละครอื่นซึ่งอาจเป็นมนุษย์หรือสัตว์ชนิดอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาวิเคราะห์ตัวละครแมวในวรรณกรรม ทั้ง 4 เรื่องของมิยะซะวะ เค็นจิที่มีแมวเป็นตัวละครสำคัญ โดยมุ่งหวังว่าจะเป็นประโยชน์สำหรับคนไทยที่สนใจศึกษาวรรณคดีญี่ปุ่นบ้างไม่มากก็น้อย

สำหรับมูลเหตุที่เลือกศึกษาวิเคราะห์ตัวละครแมวนั้น เนื่องจากผู้วิจัยพบว่า ตัวละครแมวในวรรณกรรมของมิยะซะวะ เค็นจินั้นมีพฤติกรรมและลักษณะนิสัยที่แสดงออกถึงการรักความยุติธรรม และมักมีอิทธิพลอย่างมากต่อตัวละครอื่นๆ อีกทั้งยังเป็นตัวแทนของผู้ศรัทธาความยุติธรรมในสภาพสังคมในสมัยนั้น

จากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมามีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมเยาวชนของมิยะซะวะ เค็นจิที่มีตัวละครแมวปรากฏในเรื่อง โดยนักวิจัยชาวญี่ปุ่น ได้แก่

1. ทานิโมะ โตะ เซะอิโง (Tanimoto Seigou : 谷本誠剛) ได้กล่าวถึง แมวป่า ในเรื่อง “ลูกไอ้กับแมวป่า” (Donguri to yamaneke : 「どんぐりと山猫」) ว่า เป็นการแสดงออกถึงแนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องของศีลธรรมที่มิยะซะวะ ซึ่งเป็นผู้เคร่งครัดในศาสนาต้องการสื่อออกมา

⁴ มณฑา พิมพ์ทอง. เรื่องสั้นญี่ปุ่น 6 : รวมวรรณกรรมเยาวชนของ มิยะซะวะ เค็นจิ. กรุงเทพฯ: TOKYODO, 2543.

แก่ผู้อ่าน⁵ ช่วงที่มียะสวะเริ่มเขียนเรื่องจนถึงช่วงที่ตีพิมพ์หนังสือรวมรวมวรรณกรรม “กัตคาการบ้านแมวป่า” (Chuumon no ooi ryouriten : 「注文の多い料理店」) เป็นช่วงที่มียะสวะเห็นจินตนาการเข้าโตเกียวและได้รู้จักกับศาสนาพุทธนิกายนิชิเร็นพอดิ ดังนั้นในงานเขียนของเขาจึงสอดแทรกคำสอนที่ให้แง่คิดผ่านวรรณกรรมด้วย รูปแบบของเค้าโครงเรื่องมีการสร้างให้ตัวละครเอกเข้าไปเจอกับโลกที่ไม่มีอยู่จริงและในที่สุดก็กลับมายังโลกแห่งความเป็นจริงคล้ายกับวรรณกรรมตะวันตกแนวแฟนตาซี เนื่องจากญี่ปุ่นในสมัยทะอิโม่ได้รับอิทธิพลจากตะวันตกเป็นอย่างมาก ยะสวะคงจะได้รับอิทธิพลจากตะวันตกด้วย แต่ในขณะที่เขียนงานเขียนของเขา ก็ยังคงเข้าถึงจิตใจส่วนลึกของความเป็นญี่ปุ่นอยู่

2. โอะทซูกะ ทซุเนกิ (Otsuka Tsuneki : 大塚常樹)⁶ ได้กล่าวว่าในวรรณกรรมเยาวชนของยะสวะมีผู้มีอำนาจปรากฏตัวในเรื่องอยู่ 2 ประเภท คือ ประเภทแรก เป็นพวกมีอำนาจในการตัดสินใจคิดและลงโทษผู้อื่นได้ เช่น แมวป่าผู้พิพากษาในเรื่อง “ลูกโง่กับแมวป่า” (Donguri to yamaneko : 「どんぐりと山猫」) หรือสัตว์ตระกูลแมว อย่างเช่นสิงโตในเรื่อง “สำนักงานแมว” (Neko no jimusho : 「猫の事務所」) ประเภทที่สอง คือผู้ชอบใช้อำนาจรังแกผู้ที่อ่อนแอกว่า ในเรื่อง “ลานกว้างโพราโนะ” (Poraano no hiroba : 「ポラーノの広場」) ที่เป็นตัวละครมนุษย์แต่มักใช้คำว่า สุนัขพวยแมวป่า แทนตัวเอง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าในประเภทที่สองที่โอะทซูกะ ทซุเนกิ กล่าวถึงนั้น เป็นตัวละครมนุษย์ ไม่ใช่ตัวละครสัตว์ที่เป็นแมว จึงไม่ขอกล่าวถึงในประเภทนั้น นอกจากนี้ โอะทซูกะ ทซุเนกิ ยังกล่าวอีกว่า ลักษณะของตัวละครแมวจะถูกกำหนดไว้ให้มีอิทธิพลต่อผู้อื่นอย่างมาก

3. อันโด เคียวโกะ (Andou Kyouko : 安藤恭子)⁷ กล่าวว่า ตัวละครแมวในเรื่อง “กอนนักเซลโล” (Serohiki no Goshu : 「セロ弾きのゴーシュ」) มีส่วนช่วยให้กอนซึ่งเป็นตัวละครที่เป็นมนุษย์เล่นดนตรีได้ดีขึ้น โดยการขอร้องให้เล่นดนตรีให้ฟัง โดยร่วมมือกับตัวละครสัตว์ชนิดอื่นๆ ในเรื่อง ได้แก่ นกูกิฏู ทะนุกิ และหนู มาหากอนในยามค่ำคืนเพื่อให้กอนได้ฝึกทักษะด้านดนตรี ทำให้กอนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นและประสบความสำเร็จในการแสดงดนตรี

⁵ 谷本誠剛、『関東学院大学文学部研究所研究選書IV：宮沢賢治とファンタジー童話』、(東京：住友出版社、1997年8月27日)

⁶ 大塚常樹、『宮沢賢治—心象の記号論』、(東京：朝文社、1999)

⁷ 安藤恭子、宮沢賢治「セロ弾きのゴーシュ」論—脱コード化する〈世界〉、『国文学 解釈と鑑賞904 特集 宮沢賢治童話の再検詩—生誕百十年記念』、(東京：至文堂、9/2006)、p. 124-128

4. มิมิสุ มะซะชิ (Shimizu Masashi : 清水正)⁸ ได้กล่าวถึง แมวป่า ในเรื่อง “ลูกโอ๊กกับแมวป่า” (Donguri to yamaneko : 「どんぐりと山猫」) ว่าเกี่ยวกับการที่แมวป่าที่ให้อิชิโรเลือกรับของเป็นการตอบแทนที่ช่วยออกความคิดเห็นในการพิพาทคดีระหว่างลูกโอ๊กทองคำกับหัวปลาแซลมอนอย่างเกลื้อ ทั้งที่ปลาแซลมอนเป็นของที่แมวป่าชอบแต่ก็ยังกล้าเสนอเป็นตัวเลือกให้อิชิโร และหัวปลาแซลมอนเป็นสัญลักษณ์ที่หมายถึงตำแหน่งและสถานะที่เป็น “ผู้มีอำนาจ” ของแมวป่ามากกว่าจะเป็นของที่แมวป่าชอบเพียงอย่างเดียว แมวป่ารู้สึกดีใจที่อิชิโรไม่เลือกรับหัวปลาแซลมอน เพราะหากรับหัวปลาแซลมอนก็จะหมายถึงการที่แมวป่าต้องสูญเสียที่นั่งของความเป็นผู้มีอำนาจในโลกอีกกลับไป แมวป่ามีพฤติกรรมที่ลึกลับและสร้างกลลวงให้แก่ตัวละครอื่นให้เข้ามาในกับดักที่แมวป่าวางไว้ และเรื่องราวความเป็นไปต่อๆ มาก็เป็นไปตามแผนการของแมวป่าที่วางไว้ตั้งแต่แรกแล้วโดยที่ตัวละครอื่นไม่ทันได้รู้ตัว

9. สรุปภาพรวมของงานวิจัยที่ผ่านมา

จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาพบว่าแมวส่วนใหญ่มักเกี่ยวข้องกับตัวละครเอก และแมวมักทำให้ตัวละครเอกเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งมักจะเปลี่ยนไปในทางบวก คือมีพัฒนาการที่ดีขึ้น ส่วนตัวละครที่มีพฤติกรรมที่ไม่ดี เมื่อได้พบกับแมว การกระทำของแมวต่อตัวละครดังกล่าวมักเป็นการลงโทษกระทำที่ไม่ดีของตัวละครซึ่งสมควรได้รับโทษนั้น

ในงานวิจัยที่เกี่ยวกับแมวในงานเขียนของมิยะสวะ เคนจิมีกล่าวถึงเรื่อง “ภัตตาคารบ้านแมวป่า” (Chuumon no ooi ryouriten : 「注文の多い料理店」) “ลูกโอ๊กกับแมวป่า” (Donguri to yamaneko : 「どんぐりと山猫」) “กอนักเชลโล” (Serohiki no Gooshu : 「セロ弾きのゴーシュ」) และ “สำนักงานแมว” (Neko no jimusho : 「猫の事務所」) เป็นส่วนใหญ่ และจากงานวิจัยของโอะทซูกะ ทซุเนกิ (Otsuka Tsuneki : 大塚常樹) ไม่ว่าจะเป็นแมวป่า แมวธรรมดา เสือ หรือแม้แต่สิงโต ทุกชนิดล้วนแล้วแต่เป็นสัตว์ตระกูลแมว ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าสัตว์ตระกูลแมวทุกชนิดมีพฤติกรรมและนิสัยต่างๆ ที่เหมือนกัน แม้มีรายละเอียดปลีกย่อยที่อาจแตกต่างกันไปบ้าง เช่น เรื่อง “กอนักเชลโล” (Serohiki no Goshu : 「セロ弾きのゴーシュ」) ได้กล่าวถึงแมวที่เข้ามาขอให้กอนช่วยเล่นเพลงให้ แต่กอนกลับจงใจเล่นเพลง “ล่าเสือในอินเดีย” ให้แมวฟังแทนเพลงแนวโรแมนติกที่แมวขอ เรื่อง “สำนักงานแมว” (Neko no jimusho : 「猫の事務所」) ที่มีสิงโตเข้ามาขุดสิ่งไม่ดีทั้งหลายที่กำลังเกิดขึ้นในสำนักงานเนื่องจากสิงโตแสดงถึงสิ่งที่ยิ่งใหญ่ มีอำนาจตัดสินใจและลงโทษผู้อื่นได้ เรื่องลูกโอ๊กกับแมว

⁸ 清水正、『宮沢賢治論全集 童話集「注文の多い料理店」を読む』、(東京：星雲社、2007年1月30日)

ป่าที่แมวป่าเป็นผู้พิพากษาคัดสินคดี แสดงถึงความมีอำนาจของแมวที่ตัดสินถูกผิดและลงโทษผู้กระทำผิดได้ เช่นเดียวกับสิงโต ซึ่งเป็นสัตว์ตระกูลแมวเหมือนกัน

จากงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่าแมวในแต่ละเรื่องมีความคล้ายคลึงกัน ในแง่ความมีอำนาจ เป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่ สามารถตัดสินสิ่งที่ดีและสิ่งที่ไม่ดีได้ และสามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้ โดยผู้กระทำผิดเมื่อพบกับแมว มักจะต้องถูกลงโทษและหยุดการกระทำดังกล่าวนั้น โดยแมวไม่ต้องทำอะไรมากนัก เพียงแค่ปรากฏตัวออกมา และพูดเพียงไม่กี่ประโยค ก็ทำให้เรื่องราวที่กำลังจะเลวร้ายลงนั้น เกิดการยุติลงอย่างฉับพลันดังเช่นในเรื่อง “สำนักงานแมว” (Neko no jimusho : 「猫の事務所」) ที่มีสิงโตปรากฏตัวมาในฉากสุดท้ายและบอกให้สำนักงานแมวเลิกกิจการ เพราะถ้าฝืนทำต่อไปก็ไม่มีประโยชน์ และในเรื่อง “อาจารย์กรงนกกับหนูฟู” (Toribakosensei to fuunezumi : 「鳥箱先生とフウねずみ」) มีแมวปรากฏออกมาในช่วงกลางเรื่องและฆ่าลูกนกในกรงตาย แต่ก็ไม่ได้พูดอะไร และในฉากสุดท้ายของเรื่องก็ปรากฏตัวอีกครั้งหนึ่ง โดยเข้ามาตะปบหนูฟูตาย และสั่งสอนกรงนกว่าไม่มีคุณสมบัติในการเป็นอาจารย์ และให้เลิกการกระทำนั้นเสีย จะเห็นได้ว่าทั้งสองเรื่องมีส่วนที่คล้ายคลึงกันอยู่ แต่จากงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่าผู้ทำวิจัยเรื่อง “อาจารย์กรงนกกับหนูฟู” (Toribakosensei to fuunezumi : 「鳥箱先生とフウねずみ」) น้อยกว่าเรื่องอื่นๆ ที่มีแมวปรากฏขึ้น งานวิจัยส่วนใหญ่กล่าวถึงแมวไว้ไม่มากนัก ส่วนในงานวิจัยของโอะทซุเกะ ทซุเนะกิ ที่กล่าวถึงการเปรียบเทียบแมวว่ามีความคล้ายคลึงกันในเรื่อง “กัฏดาการบ้านแมวป่า”, “ลูกโอ๊กกับแมวป่า” และ “กอนันกเชลโล” นั้น ยังกล่าวถึง สุภาพบุรุษแมวป่า ซึ่งเป็นฉายานามของนักการเมืองในเรื่อง “ลานกว้างแห่งโพราโนะ” (Poraano no hiroba : 「ポラーノの広場」) แต่กล่าวเพียงสั้นๆ ว่า ข้าราชการที่ถูกเรียกเช่นนี้ เนื่องจากมีอำนาจทางการเมืองและชอบรังแกผู้ที่อ่อนแอกว่า เหมือนแมวที่มีอำนาจที่ปรากฏในเรื่องอื่นๆ ในงานเขียนของมิยะสะวะ เค็นจิ

งานเขียนของมิยะสะวะ เค็นจิ ตัวละครแต่ละตัวมักแฝงสิ่งที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อให้ผู้อ่านได้รับรู้ จากงานวิจัยของวะคะ โทะชิโอะ (Wada Toshio : 和田利男) ได้กล่าวกว้างๆ ถึงตัวละครในงานเขียนว่า มิยะสะวะ เค็นจิเขียนขึ้นเพื่อเติมเต็มสิ่งที่ขาดหายไปจากชีวิตจริง หรือสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงจากความเป็นจริง ดังนั้น เมื่อเอามารวมกับความคิดเรื่องแมวของนักวิจัยคนอื่น จะทำให้ทราบว่า แมวในงานเขียนนั้น อาจเป็นสิ่งที่มิยะสะวะ เค็นจิต้องการในชีวิตจริง นั่นคือ ความยุติธรรม

เมื่อศึกษาประวัติของมิยะสะวะ เค็นจิแล้ว พบว่ามิยะสะวะ เค็นจิรู้สึกเห็นใจผู้ที่ตกทุกข์ได้ยาก และต้องการที่จะให้ความช่วยเหลือเท่าที่จะให้ได้ ดูเหมือนว่ามิยะสะวะ เค็นจิจะรู้สึกลึกๆ อยู่ในใจตลอดเวลาว่า โลกนี้ช่างไม่ยุติธรรม เพราะคนจนมีความเป็นอยู่อย่างแร้นแค้น ในขณะที่คนรวยอยู่กันอย่างสุขสบาย ไม่ว่ามิยะสะวะ เค็นจิจะพยายามอุทิศตัวเพื่อผู้ตกทุกข์ได้อย่างไร แต่ทุกอย่างก็ย่อมมีขอบเขตจำกัด เขาไม่สามารถช่วยเหลือได้ทุกอย่างตามที่ปรารถนาได้ ดังนั้น มิยะสะวะ เค็นจิจึงสร้างตัวละครแมวให้เป็นผู้มีเจตนาดีและรักความยุติธรรมเหมือนตัวเขา แต่แตกต่างกัน

ตรงที่ตัวละครในวรรณกรรมสามารถกระทำในสิ่งที่ในชีวิตจริงทำไม่ได้ นั่นคือ ความมีอำนาจในการยุติปัญหาทั้งหมดและผดุงความยุติธรรมไว้อย่างไม่มีใครกล้าขัดแย้ง เพราะในเป็นชีวิตจริงย่อมจะมีอุปสรรคบางอย่างหรือมีผู้โต้แย้งที่ทำให้ไม่สามารถบรรลุความตั้งใจที่จะรักษาความยุติธรรมนั้นไว้ได้ ซึ่งตรงจุดนี้ในงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่ายังไม่มีผู้วิจัยคนไหนนำตัวละครแมวมาเชื่อมโยงกับภูมิหลังของมิยะสะวะ เค็นจิ แต่มักจะเขียนในแง่ของตัวละครแม่วที่มีผลต่อตัวละครอื่นๆ ในงานเขียนเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือเชื่อมโยงแมวมานงานเขียนแต่ละเรื่องเข้าด้วยกันเป็นส่วนใหญ่

การที่มิยะสะวะ เค็นจิได้นำตัวละครแมวมามีบทบาทในวรรณกรรมเรื่องต่างๆ จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและควรนำมาศึกษาวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมและลักษณะนิสัยของตัวละครแมวมในด้านความยุติธรรมของสังคมในยุคสมัยนั้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่า การศึกษาพฤติกรรมและลักษณะนิสัยของตัวละครแมวมและการใช้ตัวละครแมวมเพื่อผดุงความยุติธรรมสะท้อนให้เห็นงานวรรณกรรมของมิยะสะวะ เค็นจิเกี่ยวกับความยุติธรรมในสังคม และเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์งานวรรณกรรมอื่นๆ ของมิยะสะวะ เค็นจิต่อไป

เนื้อหาของงานวิจัยฉบับนี้ประกอบไปด้วยเนื้อหาทั้งหมด 7 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ศึกษาความเป็นมาของปัญหาและเหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกทำหัวข้อนี้

บทที่ 2 ศึกษาชีวประวัติของผู้แต่งตั้งแต่ในวัยเยาว์จนกระทั่งเสียชีวิต รวมทั้งเหตุการณ์ทางสังคมและการเกษตรกรรมที่อาจมีอิทธิพลต่อผู้แต่งในการเขียนผลงานวรรณกรรมและการสร้างตัวละครต่างๆ

บทที่ 3 – 6 การวิเคราะห์พฤติกรรมและลักษณะนิสัยของตัวละครแมวมในแง่ของการเป็นผู้ผดุงความยุติธรรม รวมทั้งการเกี่ยวข้องกับสภาพสังคมในยุคสมัยนั้น โดยจะวิเคราะห์ตัวละครแมวมในผลงานวรรณกรรมที่ละเรื่องตามลำดับดังนี้

บทที่ 3 ลูกโอ๊กกับแมวมป่า

บทที่ 4 สำนักงานแมวม

บทที่ 5 ภัตตาคารบ้านแมวมป่า

บทที่ 6 กอชนักเซลโล

ในแต่ละบทผู้วิจัยจะดำเนินการวิจัยในลักษณะเดียวกันคือเริ่มต้นจากการวิเคราะห์พฤติกรรมและลักษณะนิสัยของแมวมก่อน แล้วตามด้วยการสรุปถึงความเกี่ยวข้องกับสภาพสังคมในสมัยนั้นในเรื่องของความยุติธรรม

บทที่ 7 บทสรุป